

19. BOLYAI NYÁRI AKADÉMIA – 2011

Kooperatív módszerek az óvodai nevelésben

Időpont: 2011. július 10–16.

Helyszín: Szováta, Teleki Oktatási Központ

Helyek száma: 30 fő

Célcsoport: óvodapedagógusok

Részvételi díj: 50 Ron

Programfelelős(ök)/programszervező(k):

Dr. Patyi Gábor – Tel: +36 99 518-930, +36 20 987-7899,

E-mail: patyi.gabor@bpk.nyme.hu

Indoklás: Korunk gyors ütemű gazdasági-társadalmi változásai, és az Európai Unió által megfogalmazott rövid és hosszú távú célkitűzések komoly kihívások elé állítják a magyarországi és romániai nevelő-oktató intézményeket az óvodáktól az egyetemekig. A gyermekeket-fiatalokat fel kell készíteni a normakövető életvezetésre, a szociális életképességre és az öngondoskodás képességére. A nevelő-oktató intézmények alapvető feladatává vált a tudás bővítése, az értelmi képességek növelése mellett a gyermekek szociális kompetenciájának fejlesztése is.

A megváltozott körülmények és célkitűzések a nevelési és oktatási módszerek tekintetében is változást igényelnek. A szakemberek körében általános a vélemény, hogy a gyermekek szociális kompetenciáit, az empátiára, kommunikációra, együttműködésre és toleranciára való képességét leginkább a kooperatív csoportszervezési, tanulásszervezési módszerekkel lehet fejleszteni. A kooperatív módszerek iskolai alkalmazásának sikerességét pedig már az óvodában elő kell készíteni, a gyermekeket már itt hozzá kell szoktatni a csoportosan végzett tevékenységhez, az együttműködő tanuláshoz.

A személyiség fejlődésének-fejlesztésének meghatározó időszaka az óvodáskor. Az óvoda a kooperatív módszerek alkalmazásának természetes terepe. Meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy a gyermek a társaival folytatott játékon, a többiekkel együtt végzett művészeti tevékenységeken és alkotómunkán keresztül juthasson ismeretekhez és élményekhez. A gyermekeket hozzá kell szoktatni a csoporttal való együttműködésre, hiszen a társas kapcsolatok alakulását segítik a közösen végzett feladatok, a kooperatív tanulási formák.

A továbbképzés alapvető célja, hogy megismertesse az óvónőkkel a kooperatív alapú óvodai nevelés alapelveit, módszereit. Felkészítse a résztvevőket az óvodai élet megújult szemléletű szervezésére, az óvodás gyermekek életkori és egyéni sajátosságaihoz igazodó, a kooperativitásra és a tevékenységközpontúságra épülő műhelymunka tervezésére és megvalósítására.

A képzők neve, munkahelye, beosztása:

Doernbrack Mária NYME Lewinszky Anna Gyakorló Óvoda, gyakorlatvezető óvónő

Dr. Hartl Éva PhD NYME Benedek Elek Pedagógiai Kar, egyetemi docens, szakfelelős

Dr. Kovács-Gombos Gábor DfA, NYME Benedek Elek Pedagógiai Kar, egyetemi docens

Mentesné Tauber Anna NYME Benedek Elek Pedagógiai Kar, adjunktus

Dr. Patyi Gábor PhD
dékánhelyettes
Scheffer Livia

NYME Benedek Elek Pedagógiai Kar, egyetemi docens,
Scheffer Galéria Budapest galériavezető, pszichodramatikus

PROGRAMTERV ÉS RÖVID LEÍRÁSOK

I. HÉTFŐ - KEDD

Plenáris előadások:

Hétfő:

A kooperatív módszerek alkalmazásának elméleti megalapozása a reformpedagógia klasszikusainál (Dr. Patyi Gábor)

A kooperatív módszerek alkalmazása nyugaton az 1980-as évektől, Kelet-közép Európában pedig csak alig két évtizede terjed egyre fokozottabban az óvodákban és az iskolákban. A módszer vagy csoportszervezési-tanulásszervezési technika elméleti megalapozása azonban jóval régebbre nyúlik vissza, alapvető elem a reformpedagógiai mozgalom klasszikusainak pedagógiájában. Az előadás a reformpedagógiai mozgalom indulásának, első évtizedeinek korába vezeti vissza az érdeklődőket, rámutat arra, hogy a mára már klasszikusnak mondható pedagógiai gondolkodók (pld. Dewey, Steiner, Freinet) már akkor is az óvodai-iskolai élet megújulásának egyik legfőbb zálogát a kooperatív nevelői-oktatói technikák alkalmazásában látták.

Kedd:

A kooperatív tanulás és módszerei- alkalmazási lehetőségei az óvodai munkában (Dr. Hartl Éva)

Az előadás a kooperatív tanulás és módszereinek elméleti oldalú megközelítése mellett rávilágít az alkalmazási lehetőségekre az óvodában. A kooperatív tanulás együttműködő tanulást jelent, ahol az ismeretek elsajátítása alkotó módon és nem befogadó módon zajlik. Egyenlő esélyt biztosít a hátrányos helyzetű és vagy lassabban haladó gyermekeknek is a játékban, a különféle tevékenységekben való részvételre. Toleranciára, elfogadásra és egymás segítésére nevel. A kooperatív tanulás módszerével olyan elengedhetetlen képességeket fejleszthetők, mint az empátia, a figyelem, önzetlen segítség, kommunikáció, szervezőkészség, tolerancia, mely képességek a jó óvodapedagógus nélkülözhetetlen képességei is egyben. A kooperatív tanulás feltétele az óvodában a nyitott, elfogadó, toleráns pedagógiai attitűd.

Csoportfoglalkozások:

A. Játék – élmény – Kooperatív technikák a gyakorlatban (Dr. Hartl Éva)

Az óvodában az óvodapedagógus, modell minta, a gyermekek számára, aki ha kell jó társ, aktív részes, ha kell ötletet adó, kezdeményező a játékban. Aki megfelelő adottságokkal, képességekkel és tudással kell, hogy rendelkezzen a játék megértéséhez, átélés és átérzéshez, értelmezéshez, és továbbfejlesztéshez.

A foglalkozáson a résztvevők kipróbálhatják önmagukat, játszhatnak, így új tapasztalatokat, élményeket és tudást szerezhetnek ezen a területen. A gyakorlati ismereteik elmélyítését a játékhöz felhasználható kreatív ötletek, egyéni és a kooperatív tanulás, az együttműködésen alapuló mikrocsoportos tevékenykedtetési formáinak gyakorlati alkalmazása erősíti majd.

B. „Mesejáték” – az ötlettől a megvalósításig (Doernbrack Mária)

A kooperatív tanulási módszerek alkalmazásával az eszköz- és jelmezkészítéstől a közös játékig. A drámajáték elemeinek megjelenítése egyenlő részvétellel, építő egymásrautaltsággal, párhuzamos interakciókkal és egyéni felelősséggel minden feladatban és tevékenységben. A közös játék sikere a tevékenységek gyakorlati elsajátítása közben az egyének együttgondolkodása, a csoportok összedolgozása.

II. CSÜTÖRTÖK - PÉNTEK

Plenáris előadások:

Csütörtök:

„Ars sacra és pedagógia” Vetített képes előadás egyéni és csoport-alkotta gyermekművekről (Dr. Kovács-Gombos Gábor)

A műalkotásokat, tudományos felvételeket, régi és mai gyermekrajzokat elemző előadás arra keresi a választ, hogy van-e olyan vizuális pedagógiai modell, amely elősegíti a magas színvonalú gyermeki műalkotások létrejöttét. Leírható-e tanmenetben, vagy pedagógiai programban mindaz, ami a kisgyermeknek a teljes személyiségét, vizuális képességét fejleszti. A válasz magukban az adventtől húsvétig ívre felsorakoztatott gyermeki alkotásokban, a tiszta, szakrálisnak is nevezhető gyermekrajzokban rejlik.

Péntek:

A zeneterápia az érzelmi nevelés szolgálatában. Az affektivitás bemutatása autista gyermekeknél a zeneterápia eszközeivel (Mentesné Tauber Anna)

A zeneterápia sokkal több helyen alkalmazható, mint ahol ma használják. Létjogosultsága van az óvodás korú gyermekek körében is. A zenei kompetencia már a csecsemőben és a kisgyermekben is ott lakozik. A zeneterápia alkalmas mind a gyermek, mind az óvónő személyiségének fejlesztésére is, illetve megoldást adhat speciális problémájú gyermekek együttnevelésénél is

Csoportfoglalkozások:

C. Kreatív vizuális és pszichodramatikus gyakorlatok. „Az élő város”

(Dr. Kovács-Gombos Gábor – Scheffer Lívía)

Képzőművészet és irodalom kapcsolatának realizálódása a kollektív alkotásban. Tér és szín, szó és gesztus mint a vizuális és verbális kommunikáció eszközei. A gyakorlatok a kisgyermekkel való vizuális kommunikáció és csoportos alkotómunka lehetőségeinek eszköztárát gazdagítják. A gyakorlatokat bevezető illetve záró elmélet érintkezési pontokat keres a gyermekrajzok világával és a kortárs magyar képzőművészet alkotásaival.

A csoportos mű egy térben megkomponált városmodell. Anyaga temperával megfestett karton. A házak egyéni karakterrel bírnak, alkotójuk jellemvonásait tükrözik. Arculatuk megőrzése mellett alkalmazkodniuk kell az egész városképhez is.

A különleges lélek-házak megalkotásához, majd e magányos jellem-tükrök sorának utcává, végül élő várossá szervezéséhez a pszichodráma gyakorlatok nyújtanak segítséget, „Az énerősség fokozódása és megszilárdítása játék segítségével” címmel.

D. Zenei műhely (Mentesné Tauber Anna)

A 3-7 éves gyermekek zenei nevelésének sajátosságaira fontos felhívni az óvónők figyelmét. A sokrétű zenei nevelés lehetőségei az óvodáskorban képzett óvónőt igényelnek. A kooperativitás lehetősége a gyermekek nevelésében egy újszerű út, mely az óvónő személyiségének fejlesztését is magával hozza.

A szekció keretprogramja

Időpont	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
9.00 – 10.00	Plenáris ülés (előadás)	Plenáris ülés (előadás)	Kirándulás	Plenáris ülés (előadás)	Plenáris ülés (előadás)
10.00 – 13.00	Képzés A B	Képzés A B		Képzés C D	Képzés C D
13.00 – 15.30	Ebédszünet			Ebédszünet	
15.30 – 19.00	Képzés A B	Képzés A B		Képzés C D	Képzés C D

- A.** *Játék – élmény – Kooperatív technikák a gyakorlatban*
- B.** *„Mesejáték” – az ötlettől a megvalósításig*
- C.** *Kreatív vizuális és pszichodramatikus gyakorlatok. „Az élő város”*
- D.** *. Zenei műhely*